

Van Stalin tot Poetin - de Grote Vaderlandse Oorlog gaat verder

Als Rusland wordt angevallen is het oorlog, maar als Rusland zelf aanvalt is het vrede, schrijft *Roel van Duijn*.

Wat zou een Nederlandse museumbezoeker zeggen als het door hem bezochte museum de oorlog niet in 1940 maar in 1942 laat

beginnen? Die verwarring overviel me in het museum van de Grote Vaderlandse Oorlog in Moskou. In deze tempel is de kop van de oorlog afgehaakt. Op 1 september 1939 opende Hitler de aanval in het westen, op 17 september volgden Stalins tanks in het oosten. Op 22 september vierden zij gezamenlijk de overwinningssparade in de plaats waar ze Polen in tweeën hadden gehakt, Brest-Litovsk. Vreemd, die zaal is er niet. En de Russische winteroorlog tegen Finland, het bombardement van Helsinki? Tevergeefs gezocht. Het bloed druipst hier pas vanaf 22 juni 1941, als Hitler zijn kanonnen onverhoeds richting Moskou dirigeert.

Aan dit bezoek moest ik denken toen Poetin bij de annexatie van de Krim verklaarde dat dit schiereiland altijd van Rusland was geweest. Bluf, tot 1783 heeft Catharina de Grote het laten koloniseren. Heeft Rusland dus kolonies? Welnee, verzeker me mijn goed opgeleide Russische stiefzoon. En Tsjetsjenie dan? En Siberië? Weinig Russen beschouwen deze enorme gebieden als kolonies. Kolonies hadden alleen de roofzuchtige westerse imperia.

De gebieden die Stalin, met behulp van zijn pact met Hitler 'in bescherming' gemoeten had, waren volgens hem 'altijd al'

Russisch geweest. Vanaf de Baltische Golf tot aan de Zwarte Zee had Rusland na 1918 een brede strook moeten afschrijven. Door een verging van de geschiedenis.

De opvatting van Stalin zijn in Rusland nooit rechtgezet. In Tallin legde de man van mijn aangebouwde nicht me uit dat Estland „altijd Russisch was geweest”. Toch worden de Russen gedwongen zich als ongewenste gasten in eigen land te gedragen. Estland is in 1710 door Peter de Grote veroverd en gekoloniseerd en is in 1918 onafhankelijk geworden. Tot Stalin in 1939 ingreep en - na de Duitse bezetting - in 1944 opnieuw toesloeg. Nadien is het land overspoeld door Russische kolonisten, verward met extra premies. Mijn lieve tante Jevgenia was een van hen.

Polen werd tijdens Catharina de Grote onder Russische invloed gebracht tot het in 1918 weer door een verging van de geschiedenis getroffen werd. Gelukkig riep Stalin het land in 1939 tot de orde. Na de val van de Sovjet-Unie vergiste de geschiedenis zich andermaal en werd Polen, evenals de Baltische staten, onafhankelijk.

Omdat Rusland volgens de propaganda van toen en nu geen kolonies kent, heeft het dus ook geen dekolonisatie beleid.

Toch is dit precies wat er bij het uiteenvallen van de Sovjet-Unie gebeurde. Estland, Polen, Oekraïne - ze hoorden tot de veertien landen die zich eind 1991 tot onafhankelijke staten uitriepen. Zoals in Algerije,

Congo en Indonesië ooit gebeurde. De onafhankelijkheidsstrijd was volgens de Sovjet-Unie 'progressief'. De Tsjetsjenen deden twee bloedige pogingen tot onafhankelijkheid, maar niks 'progressief'.

De oorlogspropaganda van Stalin uit de tijd van het Molotov-Ribbentroppact tussen Hitler en Stalin vormt de basis van de tegenwoordige propaganda van het Poetinregime. De veroveringen van Stalin waren volgens de *Pravda* geweldloos. Tegen Finland moest weliswaar gewoonten worden, maar berichten over bombardementen op steden ontbraken. In Bessarabië (Moldavië) en Boekovina (Roemenië) waren een ultimatum en een 'referendum' voldoende. In westelijk Oekraïne (toen Polen) besliste zo'n nepreferendum dat het zich bij de Sovjet-Unie aansloot.

Axioma: als Rusland wordt angevallen is het oorlog, maar als Rusland zelf aanvvalt is het vrede.

In het museum in Moskou hoeven de eerste oorlogsjaren niet tentoongesteld, omdat dit jaren waren waarin het land voor de vrede streed in een gebied dat 'altijd al' Russisch was. Wie zich tegen deze bezetting keert is ook nu nog een 'Koude Oorlogshitsjer'.

Poetins ideologie is niet het communisme. Maar het aangewakkerde terugverlangen naar de Sovjet-Unie is er niet minder om. De missie is evenals toen: Rusland brengt de wereld heil. Toen het communisme, nu het heil van het orthodox-conservatisme. De slavisch-orthodoxe kerk,

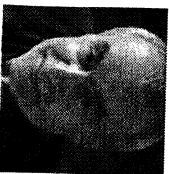
Poetins toeverlaat, werkt aan de wederopstanding van het Derde Rome, het rijk dat na Rome en Byzantium de wereld van het kwaad verlost.

De ideologie is sinds Stalin verkleurd, maar de propaganda mikt op hetzelfde: de oppermacht van Rusland.

Door de verduistering van het Sovjet-aandeel in de eerste fase van de Tweede Wereldoorlog hoefden Russen zich nooit te bezinnen op het eigen aandeel in het ontstaan ervan. Het verhaal van de Grote Vaderlandse Oorlog is niet zo maar wat geschiedvervalsing. Een bezoek aan het museum in Moskou is leerzaam om wat er wegelaten is. De geschiedenisvervalsing toont het snoer waaraan men de kraken van de propaganda rijft voor de huidige rekonesatiepolitiek.

Het verhaal van de Grote Vaderlandse Oorlog is het bewust verhitten van nationalisme. Dat heet nu liefkozend 'patriotisme'. De Sovjet-Unie was, volgens het half vertelde verhaal, altijd goed geweest en haast van nature antifascistisch. Het halve verhaal werd en wordt grif geslikt.

De halve kennis over de Tweede Wereldoorlog heeft de geesten rijp gemaakt voor een vervolg. Poetin voegde zijn propaganda er naadloos aan toe, over de mooie, machtige Sovjet-Unie met zijn weggepoetste Goelags. Het is geen wonder dat hij met zijn annexatie van de Krim in eigen land zoveel populariteit gewonnen heeft.

Roel van Duijn is oud-politicus. Hij is getrouwd met een Russische.